رضا معطریان/ایران

مقایسه دو سبک مرکز خرید، سنتی یا مدرن؟

عطر بازار، بوی مال

گزارش

حمیده امینی فرد
گزارش نویس

چشم‌تان را اگر به روی مال‌های بزرگ تجاری با آن زرق و برق زیاد و آن شکوه دست‌ساز شهرهای بزرگ دنیا ببندید، حتی در همین دوبی در کشور همسایه‌مان که به لوکس‌گرایی و تجمل‌گرایی مشهور است، می‌توانید ردپای بازارهای سنتی و قدیمی اعجاب‌آوری را پیدا کنید که نشان می‌دهد این شهر هم برای خودش زمانی برو و بیای تاریخی داشته است... گذرتان اگر به «بازارالکرامة» یکی از بازارهای سنتی معروف دوبی افتاده باشد، فارغ از آن جو صمیمی و سنتی که تجربه می‌کنید، حس و حال‌تان، قدم زدن با فراغ بال و بی‌دغدغه از غرفه‌های قدیمی و نونوار شده‌ای است که اگرچه در ظاهر، یک بافت قدیمی و تاریخی بازار سنتی است، اما در باطن با تغییراتی که برای ایمن‌سازی‌اش انجام شده، نشان‌دهنده یک بازار سالم و سرپاست. بازاری که حالا به یکی از پرطرفدارترین مقاصد سنتی شهری مدرن برای استقبال از گردشگرانی تبدیل شده که حتی در نخستین دیدار هم از آن دست خالی برنخواهند گشت! حالا مسیرتان را به سمت ایران کج کنید... از اصفهان تا تهران، از تبریز تا قزوین، از شیراز تا کرمان و از اراک و کاشان و بوشهر و یزد و اردبیل؛ از هر شهری که رد شوید، بوی تاریخ‌سراها و تیمچه‌ها و راسته بازارهای سنتی چنان از خود بی‌خودتان می‌کند که پای‌تان نرسیده، طعم شیرین میراث چند هزار ساله ایرانیان، ابهت همه بازارهای مصنوعی دنیا را پیش چشمان‌تان خار می‌کند... فرقی نمی‌کند در حوالی میدان نقش جهان اصفهان ایستاده باشید یا در راسته بازار دستفروشان تبریز و یا سرای سعدالسلطنه قزوین، حس بازارهای سنتی ایران، همان حس مشابهی است که بیش از آنکه جغرافیا، مکان شکل‌گیری‌اش را تعیین کرده باشد، فرهنگ و آداب ساکنانش آنها را رونق داده است... به تاریخ شکل‌گیری بازارها هم نگاهی بیندازید، می‌بینید این حس و حال مشترک، ریشه در معماری منحصربه‌فردی دارد که زمانی بازارهای سنتی ایران را با آن حجره‌های پررنگ و لعاب شکل داده بود.

بازار، مسجد، محله!

مرور تاریخی بازارها، زمان زایش آن‌را، دوران هخامنشیان معرفی می‌کند. زمانی که مفهوم «شهر-بازار» برای نخستین بار بر سر زبان‌ها افتاد. بعدها در دوران اسلامی، بازار در کنار «مسجد» و «محله» به یکی از مهم‌ترین اجزای شهرها تبدیل شد. در همان دورانی که بازار پارچه‌فروشان یا همان «قیصریه» به عنوان یکی از معروف‌ترین بازارهای شهرهای اسلامی در صدر قرار گرفت... حالا نگاه‌تان را از سیر تاریخی بازارها به امروز برگردانید. دورانی که مال‌ها و مراکز تجاری غول‌آسا به جای بازارهای سنتی و قدیمی سر از خیابان‌های نوساز شهرهای تاریخی و معاصر ما درآورده‌اند. کافی است سرتان را به راست یا چپ بچرخانید. یک، دو و یا شاید هم سه مرکز خرید کوچک یا بزرگ چنان محصورتان می‌کند که اگر قصد خرید هم نداشته باشید، بهانه خرید برای‌تان جور می‌شود. اما بهانه‌تان که جور شد، حس خریدتان که از بین رفت، پشیمانی خرید غیرضروری، چنان به جان‌تان می‌افتد که دوست ندارید حتی از چند فرسخی آن مرکز خرید هم رد شوید... در مقابل وقتی پای‌تان به یکی از همین بازارهای سنتی شهرتان باز می‌شود، حتی اگر زور جیب‌تان هم به نرخ‌های عجیب و غریب این روزها نرسد، با عبور از آن دالان‌های تو در توی تاریک بهم پیوسته، چنان روح‌تان درگیر آرامش پخش‌شده در فضا می‌شود که اصلاً یادتان می‌رود برای چه، گذرتان به این قسمت از شهر افتاده است!

طعم وسوسه انگیز ترشی و شیرینی

خیلی‌ها «خرید عمده» را بهانه بازدید از بازارهای سنتی عنوان می‌کنند، اما عمیق‌تر که می‌شوید، لایه‌های آجری بازارهای سنتی را که کنار می‌زنید، به آن لایه سرزنده میراثی می‌رسید که ترکیب عطر ادویه‌ها و طعم وسوسه‌انگیز ترشی و شیرینی، چنان معجون اعجاب انگیزی ساخته که مزه ناب آن در هیچ مرکز خرید مدرن و لوکسی در هیچ کجای این شهر پیدا نمی‌شود. اگر برای‌تان سؤال پیش آمده که چرا؟ به بازار تبریز نگاهی بیندازید. بازار مسقف و بهم پیوسته چند دوره تاریخی در هم تنیده که عنوان وسیع‌ترین بازار دنیا را (در سبک خود) در کارنامه‌اش دارد. بازار اسم و رسم‌داری که مورد تحسین جهانگردان مشهوری همچون ابن بطوطه، مارکوپولو و اولیای چلبی هم قرار گرفته است... کافی است تا در هنر و معماری که نه! در فرهنگ اهالی‌اش غرق شوید. روایت‌های شنیدنی تاریخی یکی پس از دیگری پیش روی‌تان مجسم می‌شود. در آن دوران شناسنامه بازارها نه آجر و خشت و دیوار که از هویت و اصالت ساکنانی سرچشمه می‌گرفت که بازار را بیشتر از یک مرکز خرید ساده می‌دیدند. حالا سرتان را به سمت غربی‌ترین نقطه تهران برگردانید. معماری مدرن ایرانی -اسلامی با هرآنچه در توان داشته به خلق شاهکار غول‌آسایی دست زده که توصیفش جز با مشاهده حضوری امکانپذیر نیست. گذرتان که افتاد، باورتان می‌شود که صفت «بزرگترین» برایش بیهوده نیست... اما رد ابتدا تا انتهایش را که می‌گیرید، باوجود همه آن عاریه‌هایی که از سبک معماری سنتی گرفته شده، اما آن راهروهای بزرگ با آن مغازه‌های سرتاسر شیشه‌ای و گلدان‌های غول‌پیکر، شما را آنچنان به دنیای مدرنیته پرتاب می‌کند که هرچه سعی می‌کنید نمی‌توانید حس سرزندگی بازارهای سنتی را پیدا کنید...

بازارهای سنتی فراتر از یک فرم

اگر برای‌تان سؤال پیش آمده چرا؟ دکتر بهزاد عمران‌زاده، مسئول اندیشکده شهر ایرانی-اسلامی دراین‌باره حرف‌های قابل تأملی می‌زند. او به «ایران» می‌گوید: «هر فضای شهری را که بازارها هم جزئی از آن می‌شوند اندیشه‌ها می‌سازند. یعنی فکر و مبانی و اصولی که پشت آنهاست. بنابراین اگر کالبد با این اصول و ارزش‌ها نسبتی نداشته باشد، نمی‌توانیم با آن فضا ارتباط بگیریم». او معتقد است که مال‌ها و مراکز تجاری بزرگ و مدرن، همان کالبدی است که نسبتی با روح و اندیشه ما ندارد. برای همین فرایند تاریخی شکل‌گیری بازارها از فرم‌های کاملاً سنتی و اسلامی تا مدرن و امروزی را که دنبال می‌کنیم، می‌بینیم که با ظهور نشانه‌های مدرنیزاسیون، مراکز خرید ما هم تحت تأثیر این نشانه‌ها قرار گرفته‌اند. مسأله اینجاست که این مال‌ها، بخشی از نیازهای ما را تأمین می‌کنند و اگر نمی‌کردند مانایی نداشتند، اما نمی‌توانیم با آنها ارتباط معناداری برقرار کنیم. علت چیست؟ عمران‌زاده پاسخ می‌دهد: «چون از نظام سرمایه‌داری سرچشمه می‌گیرد. نظامی که مدام فرهنگ مصرف‌گرایی را تبلیغ می‌کند، اینجاست که فرم‌های مدرن زاده می‌شود. درحالی‌که در بازارهای سنتی علاوه بر تأثیر فرم و شکل، مؤلفه‌های دیگری مانند ارتباط بین مشتری و مصرف کننده، رضایت از خرید و حس آرامش هم مورد توجه است. ما وقتی می‌گوییم معماری ایرانی-اسلامی صرفاً کالبد مدنظرمان نیست، بلکه بر ارزش‌ها و اصول هم تأکید داریم. برای همین وقتی فرمی به صورت تقلیدی کار می‌شود، یعنی فضا مدرن است اما به زور می‌خواهد از معماری سنتی و اسلامی هم استفاده کند، کار به دل مصرف‌کننده نمی‌چسبد. چون در مال‌های بزرگ، اساس همان نگاه سرمایه‌داری و مصرف‌گرایی است. این نظام مدام به ما می‌گوید ارزش تو به میزان مصرف توست، درحالی‌که در بازارهای سنتی، عناصر و فرایندها در خدمت هویت و فرهنگ ما بودند و آسیب مال‌های فعلی مثل ترافیک را هم نداشتند.

چراکه ما حالا در شرایطی تن به مال‌های عظیم‌الجثه می‌دهیم که فضاهای شهری ما اساساً هیچ فکر و برنامه‌ای برای تولد آنها نداشته‌اند. برای همین هم شهروندان نمی‌توانند ارتباط چندانی با فضا بگیرند. حتی اگر علاقه‌مندانی هم جذب مال‌های بزرگ شوند، بیش از آنکه به آنها به چشم یک مرکز خرید مفرح نگاه کنند به کافی‌شاپ‌ها و رستوران‌هایی دل خوش می‌کنند که قرار است جور بی‌رونقی این بنای باشکوه را به دوش بکشند.

> از اصفهان تا تهران، از تبریز تا قزوین، از شیراز تا کرمان و از اراک و کاشان و بوشهر و یزد و اردبیل از هر شهری که رد شوید، بوی تاریخ سراها و تیمچه ها و راسته بازارهای سنتی چنان از خود بی‌خودتان می‌کند که پایتان نرسیده، طعم شیرین میراث چند هزار ساله ایرانیان، ابهت همه بازارهای مصنوعی دنیا را پیش چشمانتان خار می‌کند

> عمیق تر که می‌شوید، لایه های آجری بازارهای سنتی را که کنار می‌زنید، به آن لایه سرزنده میراثی می‌رسید که ترکیب عطر ادویه‌ها و طعم وسوسه‌انگیز ترشی و شیرینی، چنان معجون اعجاب انگیزی ساخته که مزه ناب آن در هیچ مرکز خرید مدرن و لوکسی در هیچ کجای این شهر پیدا نمی‌شود

> کافی است سرتان را به راست یا چپ بچرخانید. یک، دو و یا شاید هم سه مرکز خرید کوچک یا بزرگ چنان محصورتان می کند که اگر قصد خرید هم نداشته باشید، بهانه خرید برایتان جور می شود. اما بهانه تان که جور شد، حس خریدتان که از بین رفت، پشیمانی خرید غیرضروری، چنان به جانتان می افتد که دوست ندارید حتی از چند فرسخی آن مرکز خرید هم رد شوید.

برش

جدول سودوکو ۴۳۷۴

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچك ۳ در ۳ یکبار دیده شود

آسان

	۲						۴
۱			۴		۶		۲	۵
			۷	۲	۳		۱	
	۴	۲	۶			۱	۹	
	۷		۹		۵		۸	
	۹	۱			۲	۵	۷	
	۵		۸	۶	۹			
۶	۸		۲		۱			۷
۲							۶	

متوسط

۸		۹						۷
۲			۷		۹	۸		
۳	۱				۴		۹	
				۵				۸
	۸		۲		۶		۳	
۹				۳				
	۶		۱				۷	۵
		۸	۳		۵			۶
۷						۳		۱

سخت

۶				۷	۴	۳		
			۳					۸
				۸		۹	۴	
	۱	۲		۴		۸		
		۷		۱		۴	۵	
	۴	۳		۹				
۲					۱			
		۱	۴	۵				۲

خیلی سخت

۸							۷	
			۱			۴		
			۳				۲	۵
		۷	۲	۹				
۶	۲			۴			۵	۷
				۶	۱	۳		
۹	۶				۸			
		۲			۹			
	۳							۸

حل جدول سودوکو شماره ۴۳۷۴

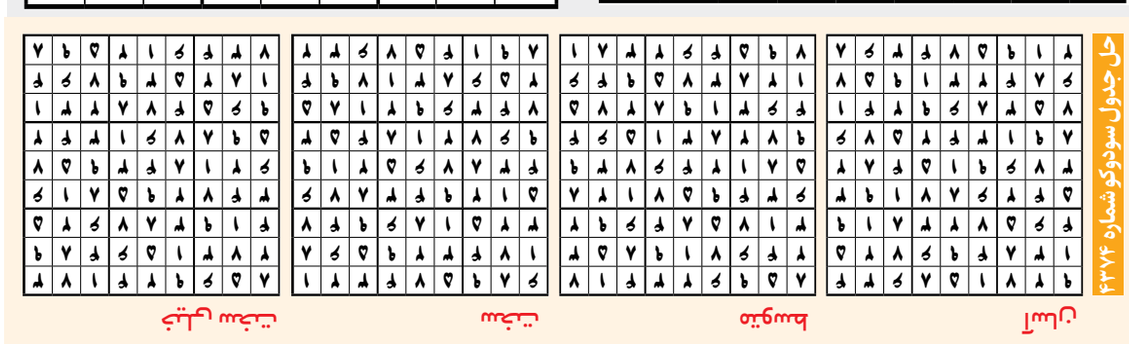

یک جدول با دو شرح ۸۳۴۳

جدول روزنامه *ایران* دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

جدول عادی

افقی:

۱- مثنوی سلمان ساوجی - سوره موجودات ناپیدا
۲- نهال نازک - چند سفیر - هنر هفتم
۳- پتال - زندان تهران - برنج‌فروش
۴- کویر ایران - چاشنی غذایی - صنعتی در شعر - ابزار احتیاطی
۵- عدد دایره - خودداری از خوردن - عضو گوارشی
۶- آرایش صورت - مواد زائد خون - بزرگمرد
۷- فیلم کاوه قهرمان - آدم ناشی به آن می‌زند - برکناری از مقام
۸- ابزار نقاشی - زانوان - فرمانروایی
۹- درس نخوانده - نمایشنامه - یار خاموش
۱۰- نت منفی - پرچم - واجب کردن
۱۱- نان‌پز - پارچه‌ای نخی - تلخ
۱۲- بدنه - معلم به انگلیسی - ضمیر جمع - از او سن و سالی گذشته
۱۳- سخت و ناگوار - هویج - دهکده
۱۴- بناها، ساختمان‌ها - یار «شیرین» - آرام خودمانی
۱۵- پاسخ منفی - خوراک شمالی

عمودی:

۱- فیلم آرمان خوانساریان (روی پرده سینما) - نیرو
۲- صاحب غزلیات شمس - سیب آذری - برگزیده و زبده
۳- نوشیدنی میهمانی‌ها - گلوله تفنگ - اسم دخترانه
۴- درخت تسبیح - روزگارها - نشانه وجود مفعول - نرود... آهنی در سنگ!
۵- میوه‌ای از نوع خربزه - میانجیگری - خدای قلندر
۶- همان بس است - بخشی از پرچم گل - شهر «دریاچه طشک» در استان فارس
۷- پوشیدگی - دستگاه نمایش فیلم سینمایی - تغییر جهت
۸- کودک بازیگوش - نفوذگر رایانه‌ای - شعبده‌باز
۹- شهری در استان کرمان - علم سخنوری - مزرعه‌ای کوچک و محصور شده
۱۰- ناشایست، نادرست - نیمه‌گرم - پرچانگی
۱۱- قلب قرآن - سردار اشکانی - مسافران راه عشق
۱۲- زود نیست - آبادی - مقر و محل - حرف ۷ انگلیسی
۱۳- پاک و پاکیزه - نگین انگشتری - شادمانی
۱۴- هر چیز بی جان - باکتری مولد وبا - پنهان
۱۵- کم‌قطر - تعهدی از بانک که به خریدار و فروشنده داده می‌شود

جدول ویژه

افقی:

۱- فیلمی تلویزیونی به کارگردانی پیام صابری (۱۳۹۱) - دودکش استاندارد
۲- شهر انار - یکی از دو فرشته شب اول قبر - متداول
۳- بخشی از پلو - حالت کرختی - راه فرار
۴- نسل سوم - جنس مؤنث - زخم سطحی - بنشن گرددانه
۵- سمت و سو - موسم - پای ثابت سالاد
۶- غمخوار - برادر به زبان لری و مازنی - بوسیله
۷- با «یللی» آید - آب‌مایه ساقه گیاه - منقار پرنده
۸- ضد «درآمد» - حاصل آتش - سبکی موسیقایی
۹- همه به آن محتاجیم - تصویرسازی تشدید مغناطیسی - معضل اقتصادی
۱۰- مایه - جمع نفس - الک
۱۱- حریفان - ثلاثه دیدنی مصر - مخترع تلفن
۱۲- سلام رزمی‌کار - تتانس - آزاد - جای بی‌هوا
۱۳- سفینه فضایی - دسری منجمد - سپرده
۱۴- آماده‌سازی - از ابزارهای رایانه‌ای - اهل هند!
۱۵- عنصر حیاتی برای غده تیروئید - فیزیکدان هلندی

عمودی:

۱- فیلم مهرزاد مینویی - صلح
۲- پلیس جاده‌ای - لازم شدن - دارنده
۳- ماده سیاه کربنی - نام «امامی» بازیگر خانم - ردیف
۴- صفت درخت سرو - نزدیک‌تر از همان - صدای بهانه‌جو - زدنی به بستنی!
۵- آسیب و آزار - پُستی در فوتبال - زندگی کن!
۶- همراه غم! - ارزیابی ذهنی - همسویه
۷- برچسب - برند نام‌آشنای تجهیزات ورزشی - ترشرو
۸- لقب سام نریمان - شهری در ایالت «نوردراین وستفالن» آلمان - گلزن ایرانی سابق «زنیت»
۹- صراف - شفیره - سبزی کاهش وزن
۱۰- شهر «کرواسی» - وجه رایج اروپا - خودم!
۱۱- صدای کلفت - گواهان - فراز
۱۲- سفارش غذا دادن - طفره - کودک بی‌پدر - شهر استان فارس
۱۳- از هفت قلم آرایش قدیم بانوان - نوعی صندوق - لقب بانوان
۱۴- قلعه - جایزه ادبی معتبر - ارتفاع
۱۵- اسب لگدزن - انباره

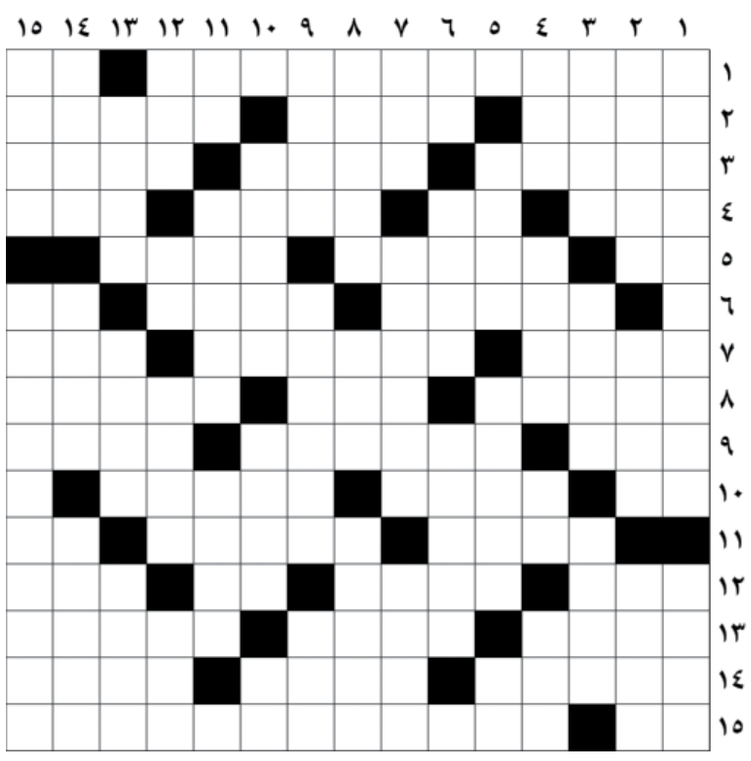

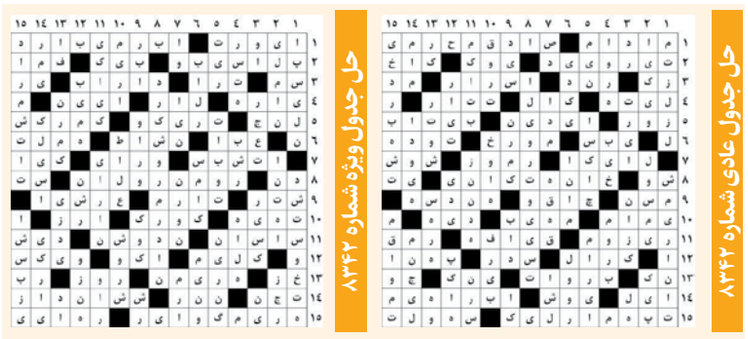

حل جدول عادی شماره ۸۳۴۲ — حل جدول ویژه شماره ۸۳۴۲